וואס מארים שווארץ האט דערצעהלט פאר א פארטרעטער פון אן ענגליש-אידיש בלאט

ער האט געשילדערט א קאפיטעל פון די ערשטע יאהרען זינט ער האט די אידישע ביהנע באטראטען. — דריקט איס גרויס ערגערניש אין אנטווישונג דערפאר וואס די לאנדאנער אידען אינטערעסירען זיך ניט מיט אידיש טעאטער. — א העלפט פון די טעאטער-געהער זענען גויים. — וואס איז די סיבה פון זיין מיסערפאלג?

פון א טעאטער-מאן.

מארים שווארץ מיט זיין טרופע זע־נען אוועק מעבר לים מיט שעהנע ליכטיגע האפענונגען, מיט גלענצענדיגע חלומות. שווארץ האט געמיינט, אז די אידען פון יענעם זייט יס וועלען זיך פאר־אינטערעסירען מיט דעם אידישען קונסט־טעאטער פון דער גרויסער אמעריקע פונקט ווי די אידען פון אמע־ריקע גופא. ער האט געחלום'ט וועגען גע־פאקטע פייזער, וועגען א ריזיגען ערפאלג.

אזוי האט מארים שווארץ געחלום'ט איידער ער האט זיין פוס אויף דער לאנ־דאנער ערד אוועקגעשטעלט. דארט, אין לאנדאן, געפינען זיך מאסען אידען, וואס געהען אין אידישען טעאטער. דער שכל דיקטירט, אז די אידען האבען באדארפט אנפילען דאס טעאטער, וואו שווארץ'ס טרופע שפיעלט, און האבען באדארפט ארויסוויזען דעם גרעסטען אינטערעס אין דער נייער ריכטונג פון דער אידישער טע־אטער-קונסט, וואס איז מיט אזוי פיעל מיה און קרבנות אין דער נייער וועלט גע־שאפען געווארען.

ארויסנעקומען איז אבער אן ענטוי־שונג, א פארצווייפעלטער מצב, וואס האט ארויפגעווארפען אן אומגינסטיגע שטימונג אויף דעם הויפט-שאפער פון דעם אמעריקאנישען קונסט-טעאטער און די מיטגלידער פון זיין טרופע. דער אידי־שער עולם פון דער ענגלישער הויפט־שטאדט איז צו די פארשטעלונגען ניט געקומען. ער איז בעסער אויעף ערגעץ אנדערש, וואו ער קען זעהן אין הערען ליעדלאך, קופליעטען און אנדערע בילינע פארוויינגונגען מיט טענדענץ אין א באהאל־טענער ענגערשאפט צום ניו יארקער אי־דישען קונסט-טעאטער. ניט קוקענדיג וואס די נו'עשע פרעסע האט ניט גע־זשאלעוועט קיין פובליסיטי און האט ברייט און ווייט העקלאמירט די ניו יאר־קער טרופע, האט זיך ארויסגעוויזען, אז שווארץ האט אין לאנדאן צוויי ענגנער. מיט איין זייט — די "סנאבס", די פעטע, אפענגאסענע און רייכע פעטערס. זיי, די רייכע מיכובלס, האבען זיך, הפצים, גע־שעהמט צו קומען אין א אידיש טעאטער, כדי מען זאל זיי חס ושלום ניט חישד זיין אין ליעבשאפט צו אידיש, זענען זיי נע־בליבען זיצען אין דער היים, אויף זיי־ערע פולע טעפ-פלייש. פון דער אנדערער זייט האט זיך שווארץ איינגעשאפט פאר־גענגער די אידען פון ווייטשעפעל, די ברייטע אידישע פאלקסמאסען. שווארץ איז אוועק שפיעלען טעאטער ערגעץ אין א ניט-אידישען קווארטאל. האט זיך ווייט־שעפעל צובגעטעוועט: סטייטיש, ווי אזוי געהט מען עס אוועק שפיעלען טעא־טער צווישען פרעמדע?

און אזוי איז שווארץ געבליבען שטע־קען צווישען צוויי גענגערישע לאגערן. אויב מען קאן ניט געפינען קיין פארענט־פערונג פאר די אפגעפרעסענע און זאטע פעטערס פון דער רייכער פארדעטען; אויב עס איז ניטא קיין מינדסטער תירוץ צו מטהר זיין דעם יאהרהונדערט שען שרץ מיט א פזמון פון דער הפטורה, קאן מען אבער פולשטענדיג איינשטימיג זיין מיט דער טענה פון דעם ווייטשעפעלער ארבייטער, וועלכער האט זיך לחלוטין אפגעזאגט צו קריכען אין אן אריסטאקראטישען קווארטאל, צווישען די געלע "סנאבס" פון דער יאהרהונדערט שער וווארדיג. אין אבער דאס נאך א סיבה, וואס האט גורם געווען דער־צו, אז שווארץ זאל מוזען שפיעלען טעא־טער אין א ניט-אידישער סביבה.

און די סיבה ליעגט אויבענאויף: אין ווייטשעפעל איז דאס א פאוויליאן טע־אטער. דארט ווערט כמעט שטענדיג גע־שפיעלט אידיש טעאטער. דארט איז דער שפיעלער טייטשען אויס די גרויסע דראמ־אטישע שאפונגען פון דער וועלט-ליטע־ראטור, ווי אזוי א אידישער עולם באציהט זיך צו א ניי ווארט אויף דער ביהנע.

עס איז א גרויסער קלאפ ניט נאר פאר מארים שווארץ'ען, נאך פאר דער אי־דישער עפענטליכער מיינונג אין אמערי־קע. לאנדאן האט געגעבען ניי יארק א פאטש אין פנים. לאנדאן האט מבטל גע־מאכט דאס, וואס איז אין ניו יארק, אין דער אידישער שאפענדיגער ניו יארק, אזוי פיעל יאהרען, אונטער דעם דרוק פון דער נייער צייט, אויסגעווארימט געווארען. די לאנדאנער אידען זענען געבליבען זיצען אין דערהיים זיי האבען אפילו ניט אנ־געפילט דאס טעאטער אין דער מאס, וואס דיר גוים האבען עס אנגעפילט. עס האט זיך געוואר־פען די אויגען די אנטוי־שונג. מען האט געקאנט אנטאפען די געדריקטע שטימונג אין דער לופט, אין דער אטמאספערע פון טעאטער.

מארים שווארץ האט וועגען דעם ערצעהלט אין אן אינטערוויו מיט א פארטרעטער פון דער לאנדאנער אידיש־ענגלישער וואכענבלאט "דהי דזשואיש קראניקעל". נאכדעם ווי שווארץ האט פאר'ן פארטרעטער געשילדערט די ערשטע יאהרען פון זיין קאמף ביז ער האט זיך צו די ברעטער פון דער אידישער ביהנע דער־שלאגען, האט ער פאר איהם אויסגעגאנ־סען זיין ביטער הארץ וואס די לאנדאנער אידישע עפענטליכקייט, דער אידישער עולם איז ניט געקומען צו די פארשטע־לונגען. די ערשטע צוויי וואכען האבען פארוויינגונגען די טענדענץ אין א באהאל־טענער ענגערשאפט צום ניו יארקער אי־דישען קונסט-טעאטער. ניט קוקענדיג וואס די נו'עשע פרעסע האט ניט גע־זשאלעוועט קיין פובליסיטי און האט ברייט און ווייט העקלאמירט די ניו יאר־קער טרופע, האט זיך ארויסגעוויזען, אז שווארץ האט אין לאנדאן צוויי ענגנער. מיט איין זייט — די "סנאבס", די פעטע, אפענגאסענע און רייכע פעטערס. זיי, די רייכע מיכובלס, האבען זיך, הפצים, גע־שעהמט צו קומען אין א אידיש טעאטער, כדי מען זאל זיי חס ושלום ניט חישד זיין אין ליעבשאפט צו אידיש, זענען זיי גע־בליבען זיצען אין דער היים, אויף זייערע פולע טעפ-פלייש. פון דער אנדערער זייט האט זיך שווארץ איינגעשאפט פאר־גענגער די אידען פון ווייטשעפעל, די ברייטע אידישע פאלקסמאסען. שווארץ איז אוועק שפיעלען טעאטער ערגעץ אין א ניט-אידישען קווארטאל. האט זיך ווייט־שעפעל צובגעטעוועט: סטייטיש, ווי אזוי געהט מען עס אוועק שפיעלען טעא־טער צווישען פרעמדע?

און אזוי איז שווארץ געבליבען שטע־קען צווישען צוויי גענגערישע לאגערן. אויב מען קאן ניט געפינען קיין פארענט־פערונג פאר די אפגעפרעסענע און זאטע פעטערס פון דער רייכער פארדעטען; אויב עס איז ניטא קיין מינדסטער תירוץ צו מטהר זיין דעם יאהרהונדערט שען שרץ מיט א פזמון פון דער הפטורה, קאן מען אבער פולשטענדיג איינשטימיג זיין מיט דער טענה פון דעם ווייטשעפעלער ארבייטער, וועלכער האט זיך לחלוטין אפגעזאגט צו קריכען אין אן אריסטאקראטישען קווארטאל, צווישען די געלע "סנאבס" פון דער יאהרהונדערט שער וווארדיג. אין אבער דאס נאך א סיבה, וואס האט גורם געווען דער־צו, אז שווארץ זאל מוזען שפיעלען טעא־טער אין א ניט-אידישער סביבה.

אין די סיבה ליעגט אויבענאויף: אין ווייטשעפעל איז דאס א פאוויליאן טע־אטער. דארט ווערט כמעט שטענדיג גע־שפיעלט אידיש טעאטער. דארט איז דער

א בילד ווי דער רומענישער קעניג און אונזער איינגעבער ענגלישער קעניג כאפען א „רייד" איבער די לאנדאנער נאסען.

דעם לעזערס ווינקעל

ווערטער הער רעדאקטאר: —

איך ווייס, מעגליך אז דאס וואס איך נעה דא שרייבען געהט ניט אריין אין דער ליין, פון א פריוואטען בלינער, — צו שרייבען איבער טעאטער . . . ווייל ע"ל פי דין דארף דאך דאס אריינגעהן אין דער יוריסדיקציע פון אייער רענומאר טע־אטער קריטיק. נאר דאך אלס א טעא־טער געהער וועט איהר מיר ענטשולדיגען פאר ערלויבען זיך דורכ'ן "זשורנאל" צו מאכען אויפמערקזאם אונזער טעאטער נע־הענדען עולם פאר זייער. זעהר-ניט-אנ־שטענדיגען אויפהערען זיך אין דעם טע־אטער פלאץ אויף וועלכען א סך פון אונז קוקען ארויף מיט א יראת הכבוד, ווי אויף א פלאץ פון קדושה, און ווי אויף א פלאץ וואו מען קען זיך אנגעהמען מיט א ריי־נער באייסטערטער שטימונג. א פלאץ וואו מען געהט זעהן דעם אמת'ן לעבען אין א קינסטלערישער אפשפיגלונג. א פלאץ אין וועלכען א סך פון אונז געהען אריין מיט א גרויסען געפיהל פון דרך

רעכטער צענטער פון דער אידישער באר־פעלקערונג — פון דער אידיש-פיהלענדיי־גער. און אידיש-דענקענדיגער סביבה. דארט וואלט שווארץ געהאט דעם גרעס־טען עסטעטישע געפיהלען, און טאקי פשוט'ע נערוועז. און הערט, ווי זאל דאס ניט פארדריסען אין אנדערלייך טיפע קרענקען, ווען איהר אלס א מענש וואך גלויבט, אז ווען מען ערקלערהט אייף 8,30 מיינט דאס ביי אייך אבסאלוט 8,30. און אלס אן ארבייטער וואס ווייס, אז די גרעסטע צאהל טעאטער באר־וכער זענען אייך ארבייטער וואס דאר־פען אויס'ן צווייטען פרהמאדען אויס־שטעהן און צו דער ארבייט נעהן. קומט איהר דעריבער א 20 אדער א 25 מינוט נאך אכט אום צו זיין פונקט אין צייט, אום די אקטיארען זאלען ניט דארפען ווארטען אויף אייך, נאר איהר אלס בע־סער מיט א באהאלטענער אינערליכער פרייד ווארטען אויף דעם מאמענט ווען דער פארהאנג פון אייער מקום קדושה וועט זיך אויפהייבען. אבער פונקט דאן טרעפט איהר נאר דעם נאנצען טעאטער עולם שטעהענדיג דרויסען און ווארטען, איך ווייס אליין ניט אויף וואס, מעגליך אויף יציאת הסוכבים? און קוים וואס איהר שפארט זיך דורך דעם איינגען עולם, איז ערשט אין טעאטער דארפט איהר ווארטען ביז — 9 אזייגער. אין אפשר נאך שפעטער ביז דער ווערטער פובליקום וועט זיך מישב זיין צו ארויס אינזעניג אין טעאטער, אום די שוישפי־לער זאלען האבען פאר וועמען צו ארויס־נעהן שפילען. און דא הויבט זיך ערשט אן די טראגעדיע פון אייערע נערוועז . . . און פונקט ווען איהר ווילט זיך אנהויב־בען אריינטראכטען אין דעם שפיעלען, און זיך אויפמערקזאם צו הערען צו די רייד פון די אקטיארען. אהא, פונקט דאן שלאגט אייך אימיצער איבער, מיט א לאזט מיך אריין צו מיין סיט. און מיט דעם אונ־נויטענען טומעל פון די מענשען וואס גי־בען זיך יעצט א לאז צו זייערע סיטס, און מאכען אן דעם באוואוסטען רעש, מיט דער באגלייטונג פון דעם זעהר פאפולע־רען שא, שא, שא, קאנצערט-טומעל, מיט דעם הוסטען און ניסען, און ווי אויף להכעיס זענען ביי אונז נאך פארא אזעל־כע — לצים מסתמא, וואס גראדע ווייל איינער האט א נים געטאן, מעגליך ווייל ער האט געמוזט, גיבען זיי אבער אויך א נים... א דושאסט פאר די פאן אוו איט, יו נא... נו אט דאס אלעס געשעהט דאך פונקט ווען מען שפיעלט, און פונקט ווען איהר ווילט זיך קאנצענטרירען און אייער פאנטאזיע, אום ניט צו פארלירען די באר־ווענגען און די עמאציאנעלע אויסדריקע און ערנסטער אנשטרענגונג פון די ביהנע קינסטלער. אה, ווי איהר פארשילט דאן דעם מאמענט וואס איהר זייט ארויז אין טעאטער, אום צו דארפען זיצען מיט אזעל־כע אונמענשען וואס פארשוועבען אייער הייליגקייט.

נו, אין צו דארף מען נאך דערמאה־נען דעם הערהא טומעל. צווישען די אקטען, ווי אונזער עולם הונגערט זיך דאס אזוי שטארק אויס... און ווי מען האלט אין ארץ און מיט א הייליגער יומ טוב'דיגער שטימונג. צו פארגעסען זיך כאטש אויף עליכע שטונדען אן דער פוסטער וואכע־דיגער נאסען אטמאספערע...

אבער ליידער, און מיט א סך אינער־ליכען פארדריס, מוז איך דא ערקלערהען, אז דעם איינדרוק וואס איינער פון דעם אינטעליגענטערען בעסערען קרייז טעא־טער באזוכער טראגט פון דיזען — גע־זאלט זיין מקום קדושה פלאץ, איז ווהר און זעהר ניט יום־טוב'דיגער, און פאר דער ערצעהונג פון אונזער עולם איז דאס זעהר און זעהר ניט קיין קאמפליומענ־טערענדע.

אין מיינט ניט חס ושלום אז דאס איז אפשר צוליעב די ביהנע קינסטלער, אדער צוליעב דעם טעאטער מענערדוש מענען. אבסאלוט ניט. כאטש ווי איך האב נעהערט פון א געוויסען צאהל טעאטער אין א קינסטלערישער אפשפיגלונג. א פלאץ אין וועלכען א סך פון אונז געהען אריין מיט א גרויסען געפיהל פון דרך

ערלויבט מיר עטליכע שורות אין אייער ווערטער צייטונג, אין באצוג צו דער גרמאן קאמפאניע, וועלכע האט געשפיעלט ביי אינז א גאנצען סעזאן, און וועלכע האט איצט איהר טעאטער־סעזאן געשלאסען.

דוכט זיך אז דער טאראנטא'ר טע־אטער־עולם האט דער קאמפאניע גאנץ שעהן פאטראניזירט. אפשר נאך מעהר ווי זי האט זיך אליין פארגעשטעלט, און צום סוף האט דער דירעקטאר פון טע־אטער, ה' מישא גרמאן, ניט געפונען פאר נויטיג צו געזעגענען זיך מיט'ן עולם ווי געהעריג־איז.

דארום שרייב איך דאס אלס פרא־טעסט. איך דאנק אייך אין פאראויס פאר דאס שטיקעל ארט וואס איהר האט מיר געשענקט.

מיט דרך־ארץ,
פייגע שטערען,
263 פאלמערסטאן עוועגיו.

נאך א צווילינג פון צוויי מיידלאך, וואס זענען צונויפגעוואסען

מיט צוויי יאהר צוריק האט אין שי־קאגא פאסירט א מאדנע געשיכטע.

אין שטאדט האבען זיך דאן געפונען די צוויי שוועסטער ראזע און דזשאזעפא, וואס זענען געווען צונויפגעוואסען איינב צום אנדערען, ווי דער סיאמעזער צוויי־לינג. דזשאזעפא איז טראגיש געווארען און ראזא האט זיך, פארשטעהט זיך, אויף געמוזט אויעקלעגען. ווען דזשאזעפא'ס לאגע איז געווארען ערנסט האבען די דאק־טוירים פון וועסט ענד האספיטאל פאר־געלעגט ראזא'ן און זיי וועלען פרובירען מאכען אן אפעראציע און אפשניידען איהר פון דער שוועסטער. ראזא האט אבער ניט געוואלט. דער סוף איז געווען, אז דזשא־זעפא איז געשטארבען און אין 15 מינוט ערום איז די געזונטע ראזא געשטארבען.

דאס איז געווען דער איינציגער פארט צווילינג אויף דער וועלט, נאך דעם באר־ארימטען צווילינג אין סיאם, אביסי־ניען (דעריבער הייסט א צונויפגעוואק־סענער צווילינג א "סיאמעזער צווילינג".) אין איצט וויזיט זיך ארויס, אז אין אמע־ריקא געפינט זיך נאך אזא צווילינג.

דאס זענען די צוויי 16 יאהריגע שוועסטער דזיזי און וויאלעט, וואס וואר־נען ביי זייערע א מיהמע אין סאן אנטא־ניס, טעקסאס. געבוירען געווארען זענען זיי אין ברייטאן, ענגלאנד, אבער זייער מו־טער איז געשטארבען נאכ'ן קינפעט, און זייער פאטער מר. הילסאן איז געהרגעט געווארען אין דער מלחמה. און די צוויי מיידלאך וואוינען איצט ביי זייער טאנטע מרס. מיער.

און ווי געוועהנליך אין אזא פאל איז מערקווירדיג ווי אזוי די צוויי שוועסטער לעבען. מען דארף דערביי באמערקען, אז דער ברייטער ביין, וואס האלט צונויפגע־וואסען זייערע רוקען איז גענוג גרויס, אזוי אז זייערע פליציעס זענען אפגע־טראטען איינס פון אנדערען, אויף איין זייט מעהר ווי אויף דער אנדערער. די צוויי שוועסטער שטעהען פאר אדערער מיט דער זייט וואס האלט זיי צוזאמען פאר־אויס, און מיט די זייטען, וואס זענען אפ־געשיידט, צום וואנט. און אזוי געהען זיי אויך, מיט דער צונויפגעוואסענער זייט פאראויס.

דאס איז איין שווערע זאך, אבער מען געוועהנט זיך צו. לייכטער איז שוין צו זיצען, ווייל אין הויז זענען דא שטו־לען וואס זענען געגעפאסט פאר זיי. דער־פאר שלאפען איז די שווערסטע זאך. ווען איינע שלאפט, מוז די אנדערע אויך ליגען רוהיג, כדי ניט איפצוווערען דער שוועס־טער. ווען איינע וויל זיך איבערדרעהען אויף, מוז זי ווארטען ביז די שוועסטער, ווען זיי ווען איינע זאל קראנק ווערען מוז זיך איפכאפען. דאן נעהמען זיי אראפ פון בעט, און ליגען די קישען צופוסעס. דאס איז די איינציגע ענדערונג וואס זיי קענען דערגרייכען. אלע מלאכות מוזען זיי פארשטעהט זיך טאן צוזאמען. ווען איינע נייהט, העלפט די אנדערע צו ביי דער וויזט. ווען איינע שפיעלט פיאנא באגלייט די אנדערע אויף א סאקסאפאן. דערפאר טרייבען דעם אויטאמאביל קען בלויז די וואס קומט אויס פון דער ליינקען זייט, ווייל אויף דיזיי זאל זיצען ביי דער האנד, וואלט איהר שוועסטער פון לינקס צונעדריהט געווארען צום וואנט. בענסלעגליכע תפיסה איז ווייטער אויס, ווייל אויף דער סיגע געפינט זיך אין א לינקען ווינקעל.

די שוועסטער האבען זעהר ליעב צו נעהן אין די מיאוויס, און זיי טוען דאס נאכ'ן אפט, ניט קוקענדיג דערויף, וואס מאכען מענשען קוקען זיי נאך. זיי ברענ־גען מיט זיך א ספעציעלע שטולל.

זעהר א דעליקאטע פראגע איז די, וואס טוען זיי אויב איינע, אדער ביידע וועלען זיך באקענען מיט יונגעלייט? עס איז דעליקאט פאר די שוועסטער און דעליקאט פאר די יונגע לייט. מען דארף באמער־קען, אז פון די דערמאהנטע צוויי שוועס־טער וואס זענען געשטארבען און שיקאגא איז איינע ראזא, געווען פארהייראט צו איינעם פראנץ דזואראק און האט פון איהם געהאט א זוהן, פראנץ, וועלכער איז שוין איצט 14 יאהר אלט. עס איז מאדנע אבער אזוי איז דאס געווען.

אבער די ערנסטע פראגע, וואס שוועבט איבער די צוויי יונגע און נאנץ שעהנע און קלוגע מיידלאך איז — וואס אויך, מוז זי ווארטען ביז די שוועסטער, וועט זיך אויפכאפען. דאן נעהמען זיי אראפ פון בעט, און ליגען די קישען צופוסעס. דאס איז די איינציגע ענדערונג וואס זיי קענען דערגרייכען. אלע מלאכות מוזען זיי פארשטעהט זיך טאן צוזאמען.

דערפאר אבער וועגן עס קומט צום וואשען די כלים, מוז ווייאלעט וואשען און דזיזי וויישט אויס, ווייל אויף דער סיגע געפינט זיך אין א לינקען ווינקעל.

די שוועסטער האבען זעהר ליעב צו נעהן אין די מיאוויס, און זיי טוען דאס נאכ'ן אפט, ניט קוקענדיג דערויף, וואס מאכען מענשען קוקען זיי נאך. זיי ברענ־גען מיט זיך א ספעציעלע שטולל.

זעהר א דעליקאטע פראגע איז די, וואס טוען זיי אויב איינע, אדער ביידע וועלען זיך באקענען מיט יונגעלייט? עס איז דעליקאט פאר די שוועסטער און דעליקאט פאר די יונגע לייט. מען דארף באמער־קען, אז פון די דערמאהנטע צוויי שוועס־טער וואס זענען געשטארבען און שיקאגא איז איינע ראזא, געווען פארהייראט צו איינעם פראנץ דזואראק און האט פון איהם געהאט א זוהן, פראנץ, וועלכער איז שוין איצט 14 יאהר אלט. עס איז מאדנע אבער אזוי איז דאס געווען.

אבער די ערנסטע פראגע, וואס שוועבט איבער די צוויי יונגע און נאנץ שעהנע און קלוגע מיידלאך איז — וואס זיי וועלען זאל קראנק ווערען און האלטען ביים שטארבען? עס וועט דאך מוזען אמאל פאסירען. וועט זיך עס אויסלאזען ווי מיט די דערמאהנטע שוועס־טער?

שולדיג אין ערמארדען געליבטע

דעטראיט, מאי, 29.

ראי לאנאן איז געפונען געווארען שולדיג אין ערמארדען זיין געליבטע, די אכצעון יעהריגע מארגארעט האמילטאן און איז פארורטייילט געווארען צו לע־בענסלענגליכע תפיסה.

פרייד, פון געזונט— דער פרויס רעכט

מרס. איזוענס באפרייט פון פרויען־שוואכקייט דורך לידיא ע. פינק־העמ'ס וועדזשעטייבעל קאמפאונד

דעטראיט, מישיגען. — "איך האב גע־האט פרויען־שוואכקייט מיט שמערצען אין מיין רוקען און אויף מיין פיס א לענג־ערע צייט. איך פיעל א עפעקטארי, אבער איך האב באדארפט סטאפען, ווייל עס איז געווען צופיעל פאר מיינע פיס. א פריינדין האט מיר דערקלערט אז איך זאל פרובירען ע. פינקהעמ'ס וועדזשעטייבעל קאמפאונד. איך האב ניט גע־פאגט, איך קאן זיך קוים אליין גלויבען אז איך בין געזונט. אה, עס איז א גרויסע זאך צו זיין געזונט! איך פיהל נוס די נאנצע צייט אז איך קאן ארויס־נעהן ווי אנדערע פרויען און ניט פיהלען יענע שרעקליכע מאטערניש. ווען איך מערייצן האב איך געדענקט אז עס דארף אויסקוריירען נאך דער ערשטער באטער, אבער איך בין צופרידען וואס מיין מאן האט מיך געהאלטען ביי דעם. איך האב איינגענומען ניין באטעלס און איצט בין איך געזונט."—מרס. דזשעני איזוענס, 1604 לאפאיעט בולווארד, דעטראיט, מישיגען.

אויב איהר ליידעט פון "ריספליים־מעגט", אונרעגעלמעסיגקייטען, דזקען־וויישטאנ, נערוועזיטעט און אנדערע פאר־מען פון פרויען־קראנקהייטען, דארפט איהר איינגעהמען לידיא ע. פינקהעמ'ס וועדזשעטייבעל קאמפאונד.

די אורזאך ווערט אנגעגעבען אין אזעל־כע ברייעף און מיר האבען געפאבליש טייזענטער פון זיי. איהר קאנט דער־ווארטען אז א מעדיצין וואס האט גע־האלפען אנדערע פרויען זאל אייך אויך העלפען. טרייעט עס.

דערפאר אבער וועגן עס קומט צום וואשען די כלים, מוז ווייאלעט וואשען און דזיזי וויישט אויס, ווייל אויף דער סיגע געפינט זיך אין א לינקען ווינקעל.

די שוועסטער האבען זעהר ליעב צו נעהן אין די מיאוויס, און זיי טוען דאס נאכ'ן אפט, ניט קוקענדיג דערויף, וואס מאכען מענשען קוקען זיי נאך. זיי ברענ־גען מיט זיך א ספעציעלע שטולל.

זעהר א דעליקאטע פראגע איז די, וואס טוען זיי אויב איינע, אדער ביידע וועלען זיך באקענען מיט יונגעלייט? עס איז דעליקאט פאר די שוועסטער און דעליקאט פאר די יונגע לייט. מען דארף באמער־קען, אז פון די דערמאהנטע צוויי שוועס־טער וואס זענען געשטארבען און שיקאגא איז איינע ראזא, געווען פארהייראט צו איינעם פראנץ דזואראק און האט פון איהם געהאט א זוהן, פראנץ, וועלכער איז שוין איצט 14 יאהר אלט. עס איז מאדנע אבער אזוי איז דאס געווען.

אבער די ערנסטע פראגע, וואס שוועבט איבער די צוויי יונגע און נאנץ שעהנע און קלוגע מיידלאך איז — וואס זיי וועלען זאל קראנק ווערען און האלטען ביים שטארבען? עס וועט דאך מוזען אמאל פאסירען. וועט זיך עס אויסלאזען ווי מיט די דערמאהנטע שוועס־טער?

שולדיג אין ערמארדען געליבטע

דעטראיט, מאי, 29.

ראי לאנאן איז געפונען געווארען שולדיג אין ערמארדען זיין געליבטע, די אכצעון יעהריגע מארגארעט האמילטאן און איז פארורטייילט געווארען צו לע־בענסלענגליכע תפיסה.

ספעציעלער סייל היינטיגען מאנאט

איף דזשילערי, זילבערוואר, און קאטלעץ ביי

קלינג בראדערס, 241 קווין סט. וועסט

ראדזשערס

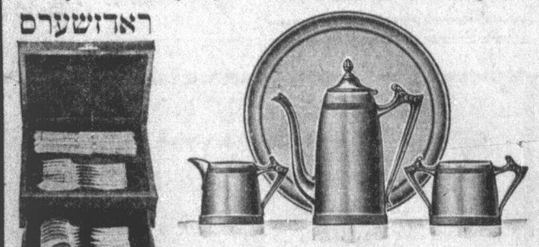

ראדזשערס זילבערנער טי סעט, גאראנטירט. די שעהנסטע און איינדרוקספאלע מתנה, אדער פאר'ן איינגעגעם געברויך, $9.50

26 פיסעס ראדזשערס סילוועד סעט $8.95

ריסט וואטש 18 קערעט גאלד מיט 4 דיימאנדס $39.00

ספעציעלער סייל און א גרויסער אויסוואהל פון דיימאנד רינגען צו בילינע פרייזען.

18 קערעט ווייס גאלד, שעחנע סטיילס חתונה רינגלאך מיט דיימאנדס 15 דאלאר

א גרויסער אויסוואהל פון לייבטער, פארשידענע סטיילס פון 5 דאלאר און העכער.

קויפט וואו אלע קויפען. אייער קרעדיט איז גוט ביי אונז.

די בענק אף נאווא סקאשיא

אויסלענדישע דרעפטס
געקויפט און פארקויפט

מיר האבען גרויסע פארבינ־דונגען מיט אויסלאנד און מיר קאנען ארויסגעבען דראפטס פאר ענגלאנד, פראנקרייך, דייטשלאנד, עסטרייך, פוילען, יוגא-סלא־וויא, טשעכא-סלאוואקיא, און כמעט אלע פרעמדע לענדער.

אונזערע אפישעלס געפינען זיך אין לאנדאן און ניו־יארק. דיריעקטע טעלעגראפי־שע "ווייערס" צו מאנטרע־אל און ניו־יארק. בעסטע עקסשטענזש רייטס.

קאפיטאל — $9,700,000
רעזערוו — $19,000,000

THE BANK OF NOVA SCOTIA

קווין און מעקאל סטריטס
ה. סאטערלאנד, מענערזשער
ספעדיינע און דאנדעס,
ס. ב. נאאמבי, מענערזשער.

$50.00 פאר $6.00

א זעלטענע געלעגענהייט צו קויפען דעם בעסטען C.C.M. בייסיק יעצט

מעהרער איינצעלהייטען באקומט איהר פערזענליך ביי מר. ס. הימעל, דער איינגענטימער פון די ערשטע און עלטסטע גרעסטע אידישע בייסיקעל פירמא אין קאנאדע.

מיר אינשורען אייער בייסיקעל פאר גנבה, פייער און עקסידענט

פאר בלויז 1 סענט א טאג

קינדערשע אויטאמאביל טרייסי־קעלס, קידי קארס, וועגעלאך און ראלערסקייטס. ביליגער ווי איבעראל לייכטע טערמס $1.00 אדער $2.00 וועכענטליכע פיימענטס.

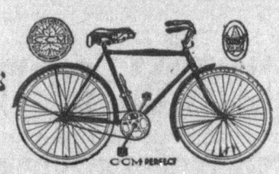

מיר האבען אויף גענוצטע בייסיקעלס זעהען אויס כמעט־ווי נייע גענצליך גאראנטירט

צו $12 $15 $18 און העכער

פארפעהלט נישט צו זעהן דיעזען אויסערגעוועהנליכען באר־גיין. גאראנטירטע בייסיקעל קארד טרעק־שאן טייערס $1.25 טיובס 65 סענט.

אונזער אויטאמאביל סופליים פון טייערס טיובס און פארשידענע אטא. עקסעסירים. גיזאלין און אויל

סטיישאן מיינט שפארען פיעל דאלארס צו אויטאמאביל איינגענטימער.

טויזענטער צופרידענע קאסטימער, 21 יאהר אין ביזנעס איז אייער בעסטע גאראנטי פאר ראיעלע באקאנדלונג.

Peerless Bicycle Works, 193-5 Dundas St. W., Adl. 3582